

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

Vasili
Dokuçayev

(1846 - 1903)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1855. Rusya'nın başkenti Moskova yakınlarındaki Milyukovo kasabasında. Okuldan dönen Vasili babasıyla yürüyüşe çıkmış. Gezinirken etraftaki tarlalarda çalışan işçileri görüyorlar...

Bak baba,
arabalara ne çok ürün
yüklemişler.

Bu sene de
toprak çok iyi ürün vermiş
benziyor oğlum. Bu gidişle ambarlar
dolacak, kışın bol bol yiyeceğimiz
olacak.

Biri
"bol bol yiyecek" mi dedi?
İlgimi çekti bu öykü.

Ha ha ha!
Hiç şaşırmadım.

Bu bölgenin
toprakları verimli olduğu için
çok şanslıyız Vasili.

Başka bölgelerde
verimli olmayan topraklar
mı var yani? Bu farkın
nedeni ne acaba?

Güzel soru! Biliminsani
olacak çocuk sorduğu
sorulardan belli olur
zaten.

İyi dedin Simit.

Vasili gömelir ve eliyle
yerden bir avuç toprak
alıp yakından incelemeye
başlar...

Hımm!
Bu toprak nemli.
Ne kadar koyu renkli.
Aa! Bir de solucan.

Ne?
Solucan mı?
İmdaat!

Korkma Simitçiğim.
Küçük bir solucan o.

Vasili bir süre daha toprağı eşelemeye devam eder ve başka bir gözlemden daha bulunur.
Ardından eve dönerler. Akşam yemeğine hazırlanırken annesine o gün yaptıklarını anlatır...

Sonra solucanı toprağı geri koydum.
Biraz daha kazınca ne gördüm dersin
anneciğim. Meğer o koyu renkli,
nemli toprağın altında farklı bir
toprak daha varmış!

Aferin sana Vasili. Gel şimdi
yemeğimizi yiyelim. Haydi
herkes sofraya otursun.

Oh, mis gibi de kokuyor.
Geldim teyzeciğim, geldim!

Ha ha ha!

Vasili Dokuçayev kasabada
geçirdiği yıllar boyunca doğayla
iç içe bir yaşam sürer. Bu
dönemde okulunda başarılarıyla
dikkat çeker. Eğitimine
Rusya'nın büyük bir kentinde,
St. Petersburg'da devam eden
Vasili, burada fizik, matematik
ve doğa bilimleri üzerine
yoğunlaşır. Bir süre sonra
okulunun jeoloji laboratuvarında
çalışmaya başlar.

Jeoloji laboratuvarındaki olanaklar sayesinde Vasili toprak üzerine araştırmalara başlar. O dönemde henüz toprak bilimi diye bir bilim dalı yoktur.

Bu Bay Dokuçayev sabahtan akşama kadar oradan buradan getirttiği toprak örneklerini inceliyor. Ne bulmaya çalışıyor acaba?

Hımm! İlginç... Bir de şu örneğe bakalım.

Ben de merak ettim. Ne bulacak dersin Peynir?

Bilmem. Okuyup görelim.

Vasili Dokuçayev örnekleri inceledikçe toprağın yapısının bölgelere göre değiştiğini görür.

Birbirinden farklı bölgelerde farklı özelliklerde toprak örtüleri var. Bu bölgelerin iklimleri ve coğrafi yapıları da birbirinden farklı. Tüm bunları yerinde incelemek, bir bölgenin toprağını diğerinden farklı kılan etkenleri anlamak gerekiyor.

Anlaşıldı. Rusya kazan, Vasili Abi kepçe olacak yakında.

Ha ha ha! Öyle görünüyor.

Genç bilimsani, 1871 yılında ülkesinin jeolojik yapısını incelemek üzere bilimsel amaçlı keşif gezileri yapmaya başlar.

Çernezyom, yani kara toprak. İçinde çokça humus var. Bu yüksek verimli toprakların nasıl oluştuğunu çok merak ediyorum.

Kara toprak mı? Aa! Bir türkü vardı hani, kimindi o?

Halk ozanı Aşık Veysel'in Kara Toprak türküsünü mü diyorsun?

Vasili Dokuçayev, ilerleyen yıllar boyunca ülkesindeki pek çok bölgeyi dolaşır. Bu bölgelerin coğrafi ve iklim özelliklerini inceler, bunların toprağa etkilerini araştırır. Artık toprağın oluşum sürecini anlamaya başlamıştır.

Dost dost diye nice nicesine sarıldım... Benim sadık yârim kara topraktır...

Ha ha ha! Bir "Âşık Simit" olmadığın kalmıştı, onu da oldun Simitçiğim!

Vasili Dokuçayev yıllar süren araştırmalarının sonunda toprağın oluşum sürecini anlamayı başarır. Kayaçların su, rüzgâr ve güneş gibi dış etkenlerin etkisiyle zaman içinde parçalanmasıyla biri diğeri üzerinde yer alan farklı özelliklerdeki katmanlar oluşur. En üstteki katmanın mikroorganizmalar ve minerallerle zenginleşerek verimli hale gelmesiyle binlerce yıl alır.

Binlerce yıl mı?

Yaa! İşte bu nedenle toprağın değerini bilmeliyiz.

Vasili Dokuçayev toprakla ilgili çalışmalarını ömrünün sonuna dek sürdürdü ve bu alanda pek çok eser ortaya koydu. Bu çalışmaları nedeniyle toprak bilimi adı verilen bilim dalının kurucusu olarak kabul edilir.

O zaman ne diyorsunuz?

Vasili Dokuçayev'e çok teşekkürler.